

KETVIRTOJE KLASĖJE IŠEITOS MEDŽIAGOS KARTOJIMO IR KLAIÐŲ TAISYMO BŪDAS

TAISANT RAŠTO DARBUS, APTARTOS IR
JAU Į UŽRAŠUS ĮTRAUKTOS SUNKIOS
ŽODŽIO DALYS TIK PABRAUKIAMOS,
NEAPTARTOS – IŠTAISOMOS.

KLaidų TaisyMAS

ŽODŽIAI AR SAKINIAI	TAISYKLĖS	PAVYZDŽIAI
<p>ANT LINO ŽIEDO BITUTĖ DŪZGIA.</p>	<p>ABEJOJANT DĖL I IR U ARBA DĖL Y IR Ū RAŠYBOS ŽODŽIO ŠAKNYJE, REIKIA:</p> <ol style="list-style-type: none"> PAMATYTI, KURI TAI ŽODŽIO DALIS, KAI DIKTUOJAMA, KLAUSYTI TARIMO, KAI NEDIKTUOJAMA, ABEJOJANT GERIAU PALIKTI TUŠČIĄ VIETĄ. GALIMA JĄ APIBRAUKTI, PVZ. [?] TAISANT KLaidas, TĄ ŽODĮ NURAŠYTI IŠ ŽODYNĖLIO. 	<p>LINAS (PLUOŠTINIS AUGALAS) LYNAS (ŽUVIS) LYNAS (PLIENINĖ VIRVĖ) BITĖ BURĖ (LAIVO) BŪRĖ (ČIGONĖ IŠ KORTŲ) BURTI, BURIA, BŪRĖ DŪGZTI, DŪZGIA, DŪZGĖ UPĖ</p>

KLAIĐŲ TAISYMAS

ŽODŽIAI AR SAKINIAI	TAISYKLĖS	PAVYZDŽIAI
<i><u>b</u>uvimas</i>	<p><i>Žodis išvestinis. Nėra žodyne. V kl. mokinio sąsiuvinyje toks žodis padaromas, pvz.:</i></p> <p><i>būti, būva, <u>buvo</u></i></p> <p><i>buvo + imas = buvimas</i></p> <p><i>priesaga prasideda balse</i></p>	<p><i>griūti, griūva, <u>griuvo</u></i></p> <p><i>griuvø + ėsis = griuvėsis</i></p> <p><i>priesaga prasideda balse</i></p>
<i><u>b</u>ūsena</i>	<p><i><u>būti</u>, būva, buvo</i></p> <p><i>būti + sena = būsena</i></p> <p><i>priesaga prasideda priebalse</i></p>	<p><i><u>vy-ti</u>, veja, vijo</i></p> <p><i>vyti + tynės = vytynės</i></p> <p><i>priesaga prasideda priebalse</i></p>

*Linksniuojamų kalbos dalių **galūnių** rašyba*

*Rašant lietuvių kalbos linksniuojamų kalbos dalių galūnes, dažnai būna neaišku, kuria raide žymėti garsą „**e**“, kai tas garsas girdimas **po minkštai** tariamo priebalsio.*

Nors daiktavardžių ir būdvardžių linksniuotės būdavo dar neišeitos, bet supažindindavau su linksniuočių lentelėmis, kurių galūnės būdavo spalvotos. Pagal tas galūnes ir išvesdavome rašybos taisykles.

Tų, spalvintų,

*daiktavardžių linksniuočių lentelių spalvų **reikšmės**:*

- 1. Nespalvintos galūnės reiškia, kad rašybos sunkumų nėra.*
- 2. Raudonai spalvintas linksnio pavadinimas ir galūnės reiškia, kad galūnės rašyba priklauso nuo **kilmininko** linksnio galūnės.*

Linksniuojamų kalbos dalių galūnių rašyba

- 3. **Žaliai** spalvintas linksnis ir galūnė reiškia, kad **vietininkų** paskutinė raidė visada „**e**“.*
- 4. **Juodai paryškintas** linksnis ir galūnė reiškia, kad vienaskaitos galininko ir daugiskaitos kilmininko galūnėje visada rašome nosinę.*
- 5. **Kai galūnę parašome raudonai**, o nosinę juodai, reiškia, kad balsės rašyba (pvz.: „e“ ar „(i)a“) priklauso nuo kilmininko linksnio galūnės, nosinę rašome todėl, kad galininko linksnis, pvz:*

*G. ką? gėl - **ę**.*

Pastaba.

Kituose puslapiuose – daiktavardžių linksniuočių lentelės.

1 lentelė

Lietuvių kalbos **daiktavardžiai** rašybos ir linksniavimo reikalu yra suskirstyti į penkias linksniuotes,

kurios nustatomos pagal **vienaskaitos linksnius**:

V. kas?

K. ko?

pvz.: **Pirmąja** linksniuote linksniuojami tie daiktavardžiai, kurie turi tokias galūnes:

vienaskaita

V. kas? Žilvin - **as**, vėj - **as**, žvej - **ys**, žod - **is**

K. ko? - **o**, - **o**, - **o**, (i) - **o**

2 lentelė

I linksniuotės daiktavardžių linksniavimo pavyzdžiai

Vienaskaita

V. kas?	vėj - as	Žilvin - as	Žilvinėl - is	žvej - ys
K. ko?	vėj - o	Žilvin - o	Žilvinėl(i) - o	žvej - o
N. kam?	vėj - ui	Žilvin - ui	Žilvinėl(i) - ui	žvej - ui
G. ką?	vėj - a	Žilvin - a	Žilvinėl(i) - i	žvej - i
Įn. kuo?	vėj - u	Žilvin - u	Žilvinėl(i) - u	žvej - u
Vt. kur?	vėj - yje	Žilvin - e	Žilvinėl(i) - yje	žvej - yje
kame?	vėj - uje		Žilvinėl(i) - y□	žvej - yj□
	vėj - yj□			žvej - y□
	vėj - y□			
Š.	vėj - i	Žilvin - ai	Žilvinėl - i	žvej - y
	vėj - au	Žilvin - e	Žilvinėl	

Žilvine, Žilvinėl, jau saulelė žemai!

(S. N.)

K. ko? vėj - o, Žilvin - o, Žilvinėl(i) - o, žvej - o

3 lentelė

I linksniuotės daiktavardžių linksniavimo pavyzdžiai

Daugiskaita

V. kas?	vėj - ai	Žilvin - as	Žilvinėl - is	žvej - ys
K. ko?	vėj - ų	Žilvin - ų	Žilvinėl(i) - ų	žvej - ų
N. kam?	vėj - ams	Žilvin - ams	Žilvinėl(i) - ams	žvej - ams
G. ką?	vėj - us	Žilvin - us	Žilvinėl(i) - us	žvej - us
Įn. kuo?	vėj - ais	Žilvin - ais	Žilvinėl(i) - ais	žvej - ais
Vt. kur? kame?	vėj - uose	Žilvin - uose	Žilvinėl(i) - uose	žvej - uose
Š.	vėj - ai	Žilvin - ai	Žilvinėl(i) - ai	žvej - ai

II linksniuote linksniuojami tie daiktavardžiai, kurie turi tokias galūnes:

vienaskaita

V. kas?	vyšn(i) - a ,	dain - a ,	mart - i ,	gėl - ė
K. ko?	vyšn(i) - os ,	dain - os ,	marč(i) - os ,	gėl - ės

4 lentelė

Vienaskaita

V. kas?	gėl - <i>ė</i>	dain - <i>a</i>	vyšn(i) - <i>a</i>	mart - <i>i</i>
K. ko?	gėl - ės	dain - os	vyšn(i) - os	marč(i) - os
N. kam?	gėl - ei	dain - <i>ai</i>	vyšn(i) - ai	marč(i) - ai
G. ką?	gėl - <i>ę</i>	dain - ą	vyšn(i) - ą	marč(i) - ą
Įn. kuo?	gėl - e	dain - <i>a</i>	vyšn(i) - a	marč(i) - a
Vt. kur? kame?	gėl - ėje	dain - oje	vyšn(i) - oje	marč(i) - oje
Š.	gėl - <i>e</i>	dain - <i>a</i>	vyšn(i) - a	mart - <i>i</i>

Daugiskaita

V. kas?	gėl - <i>ės</i>	dain - <i>os</i>	vyšn(i) - <i>os</i>	marč(i) - <i>os</i>
K. ko?	gėl(i) - ų	dain - ų	vyšn(i) - ų	marč(i) - ų
N. kam?	gėl - <i>ėms</i>	dain - <i>oms</i>	vyšn(i) - <i>oms</i>	marč(i) - <i>oms</i>
G. ką?	gėl - es	dain - <i>as</i>	vyšn(i) - as	marč(i) - <i>as</i>
Įn. kuo?	gėl - <i>ėmis</i>	dain - <i>omis</i>	vyšn(i) - <i>omis</i>	marč(i) - <i>omis</i>
Vt. kur? kame?	gėl - ėse	dain - ose	vyšn(i) - ose	marč(i) - ose
Š.	gėl - <i>ės</i>	dain - <i>os</i>	vyšn(i) - <i>os</i>	marč(i) - <i>os</i>

5 lentelė

III linksniuote linksniuojami tie daiktavardžiai, kurie turi galūnes:

vienaskaita

V. kas? šird - **is**, dant - **is**

K. ko? šird - **ies**, dant - **ies**

Vienaskaita

V. kas?	šird - is	dant - is
K. ko?	šird - ies	dant - ies
N. kam?	širdž(i) - ai	danč(i) - ui
G. ką?	šird - į	dant - į
Įn. kuo?	šird - imi, širdž(i) - a	dant - imi
Vt. kur? kame?	šird - y je	dant - y je
Š.	šird - ie	dant - ie

Daugiskaita

V. kas?	šird - ys	dant - ys
K. ko?	širdž(i) - ų	dant - ų
N. kam?	šird - ims	dant - ims
G. ką?	šird - is	dant - is
Įn. kuo?	šird - imis	dant - imis
Vt. kur? kame?	šird - y se	dant - y se
Š.	šird - ys	dant - ys

Kad net, širdž ?(i)**ai** apsalus, ne kartą dūmojai: Ar miške aš stoviu, ar dangui, ar rojui?! (A.B)

6 lentelė

IV linksniuote linksniuojami tie daiktavardžiai, kurie turi galūnes:

vienaskaita

V. kas? sūn - **us**, vais(i) - **us**

K. ko? sūn - **aus**, vais(i) - **aus**

Vienaskaita

V. kas? sūn - us

K. ko? sūn - **aus**

N. kam? sūn - ui

G. ką? sūn - **ų**

Įn. kuo? sūn - umi

Vt. kur? kame? sūn - **uje**

Š. sūn - au

V. kas? vais(i) - us

K. ko? vais(i) - **aus**

N. kam? vais(i) - ui

G. ką? vais(i) - **ų**

Įn. kuo? vais(i) - umi

Vt. kur? kame? vais(i) - **uje**

Š. vais(i) - au

Daugiskaita

V. kas? sūn - ūs

K. ko? sūn - **ų**

N. kam? sūn - ums

G. ką? sūn - us

Įn. kuo? sūn - umis

Vt. kur? kame? sūn - uose

Š. sūn - ūs

V. kas? vais(i) - **ai**

K. ko? vais(i) - **ų**

N. kam? vais(i) - **ams**

G. ką? vais(i) - us

Įn. kuo? vais(i) - **ais**

Vt. kur? kame? vais(i) - uose

Š. vais(i) - ai

7 lentelė

V linksniuote linksniuojami tie daiktavardžiai, kurie turi galūnes:
vienaskaita

V. kas? akm - **uo**, ses - **uo**, dukt - **ė**
K. ko? akmen - **s**, seser - **s**, dukter - **s**

Vienaskaita

V. kas?	akm — uo	ses — uo	dukt — ė
K. ko?	akm - en - s	ses - er - s	dukt - er - s
N. kam?	akm - en(i) - ui	ses - er(i) - ai	dukt - er(i) - ai
G. ką?	akm - en - į	ses - er - į	dukt - er - į
{In. kuo?	akm - en(i) - iu	ses - er(i) - a	dukt - er(i) - a
{In. kuo?	akm - en(i) - imi	ses - er - imi	dukt - er - imi
Vt. kur? kame?	akm - en - yje	ses - er - yje	dukt - er - yje
Š.	akm - en - ie	ses - er - ie	dukt - er - ie

Nesuklyskime, —————→
tai kita, II linksniuotė
(palyginimui)

	<u>vns</u>	
V. kas?		pusseser - ė
K. ko?		pusseser - ės
N. kam?		pusseser - ei
G. ką?		pusseser - ę
In. kuo?		pusseser - e
Vt. kur? kame?		pusseser - ėje
Š.		pusseser - e

8 lentelė V linksniuotė

Daugiskaita

V. kas?	akm - en - ys	ses - er - ys	dukt - er - ys
K. ko?	akm - en - ū	ses - er - ū	dukt - er - ū
N. kam?	akm - en(i) - ims	ses - er(i) - ims	dukt - er(i) - ims
G. ką?	akm - en - is	ses - er - is	dukt - er - is
Įn. kuo?	akm - en(i) - imis	ses - er(i) - imis	dukt - er(i) - imis
Vt. kur? kame?	akm - en - yse	ses - er - yse	dukt - er - yse
Š.	akm - en - ys	ses - er - ys	dukt - er - ys

II linksniuotė → (palyginimui)

	<u>dgs</u>
V. kas?	pusseser - ès
K. ko?	pusseser(i) - ū
N. kam?	pusseser - èms
G. ką?	pusseser - es
Įn. kuo?	pusseser - èmis
Vt. kur? kame?	pusseser - èse
Š.	pusseser - ès